

розподіл спортсменів на стартові групи здійснюється за збереженими функціональними можливостями відповідно до вимог конкретного виду спорту або спортивної дисципліни, причому функціональні можливості спортсменів враховуються незалежно від рівня їх умінь або тренуваності, а функціональний клас спортсменів підлягає постійному перегляду з огляду на можливі функціональні зміни.

У Всесвітніх Іграх Спеціальних Олімпіад, формуючи стартові групи (дивізіони) з розрахунком на максимальний прояв здібностей та досягнення перемоги кожним атлетом, декларують та реалізують гуманістичне положення, яке стверджує, що найбільшою цінністю є людина, а не результат.

**Висновки.** Спорт інвалідів, маючи глибокі соціальні корені був тісно пов'язаний з різними ланками суспільного життя, які тією чи іншою мірою впливали й формували його. Розглядаючи спорт як соціальне явище, позитивним впливом на створення фундаменту і подальшого його розвитку є дотримання усіх загальних і спеціальних функцій притаманні спорту інвалідів.

#### **Література:**

1. Бріскін Ю. Спорт інвалідів: Навч. посіб. – К.: Олімпійська література, 2006. – 263с.
2. Бріскін Ю.А. Теоретико-методичні основи інваспорту. – Львів: Кварт, 2005. – 356 с.
3. Історичні, організаційні та соціальні аспекти розвитку спорту інвалідів: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту/ [С.Ф. Матвеев, Ю.А. Бріскін, І.О. Когут та ін.] – К.: Асконіт, 2001. – 250с.

## **Громадянська позиція як вимога-цінність до особистості викладача вищої школи**

**В.А. Барабаш, к.пед.н., доцент кафедри суспільних наук та документознавства  
Кіровоградський національний технічний університет**

Студенти вищих технічних навчальних закладів – майбутня промислова еліта країни. Саме від них залежить економічний прогрес держави, відтворення політичного статусу країни на світовому рівні. Тоді як відсутність високого рівня громадянськості продукує деструктивні процеси нашого суспільства. Відповідно перед сучасною педагогічною наукою постала нагальна потреба створювати умови для формування соціально орієнтованої особистості, для якої пріоритетами мають стати цінності громадянського суспільства.

Процес демократизації суспільства, освіти, звільнення науково-педагогічної думки від ідеологічного тиску обумовлюють необхідність пошуку і розробки нових теоретико-методологічних і практичних підходів до проблеми громадянського становлення особистості. Головною умовою стабільного функціонування громадянського суспільства є громадянська позиція його членів. Громадянська позиція – необхідна умова громадянського самовизначення особистості. На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури та результатів дослідження ми розглядаємо громадянську позицію як свідомо обрану індивідом життєву позицію, засновану на громадянських ціннісних орієнтаціях, які підкріплюються мотивацією громадянського боргу й відповідальності та реалізуються у громадянській діяльності. Громадянська позиція визначає спрямованість діяльності людини і реалізацію особистісних цінностей, власних прав та свобод.

Можна розглядати два плани громадянської позиції (К.І. Маслов): внутрішня позиція – ціннісно-смилова сфера особистості, що проявляється в її мотивах і направленості, у сформованій громадянській самосвідомості й розвинутих громадянських почуттях. Зовнішня позиція – сукупність стратегій громадянської поведінки. Становлення і розвиток громадянської позиції відбувається на основі сформованих особистісних якостей громадянина: громадянської активності, громадянської мужності, громадянської відповідальності, громадянської гідності, незалежності переконань, патріотизму, інтернаціоналізму, які забезпечують можливість реалізації громадянської позиції [5].

У вихованні громадянськості майбутнього фахівця значну роль відіграє громадянська позиція викладача вищого навчального закладу.

Громадянська позиція як вимога-цінність до особистості вчителя школи і викладача вищого навчального закладу знайшла своє відображення в дослідженнях історико-педагогічного спрямування О. Бабакіної, О. Бенци, М. Євтуха, Т. Завгородньої, С. Золотухіної, І. Курлянд, В. Майборода, Н. Нікітіної, М. Стельмаховича, М. Чепіль та ін. Зазначені наукові розвідки переконливо доводять, що упродовж всієї історії громадянська позиція викладачів/вчителів як ключова характеристика суспільно-громадської та науково-педагогічної діяльності мала потужний вплив на формування у студентів громадянських якостей. Так, відомо, що В. Антонович, Б. Багалій, М. Драгоманов, М. Костомаров, М. Максимович, О. Потебня, М. Сумцов та інші ввійшли в історію як духовні натхненники всього українського, національного, наставники цілих поколінь української інтелігенції, які в майбутньому сприяли її соціально-політичному й культурному відродженню.

Слушним є твердження В. І. Сипченка відносно того, що громадянській спрямованості навчально-виховного процесу сприяє громадянсько-орієнтована комунікативна взаємодія викладача зі студентами. Щоб така взаємодія була ефективною, педагог повинен бути референтною особою для тих, кого він навчає: студенти не лише одержують від нього певну інформацію, але й усвідомлюють оцінку з позиції громадянськості. Якщо викладач не визначився зі своєю позицією, пасивний у свої діях, це негативно впливатиме на розвиток громадського світогляду студентів. У цій комунікативній взаємодії педагог повинен бути не лише простим ретранслятором цікаво патріотично-спрямованої інформації, він виступає високо свідомою, високоморальною особистістю, повністю відповідає вимогам, що притаманні справжньому громадянину нашої держави. У справжнього педагога нема морального права навчати тим якостям громадянина, яких йому бракує. Разом із тим студенти добре розрізняють, де педагог просто транслює навчальний матеріал, з відповідною громадянською наповненістю, а де він виступає з власною особистою громадянською позицією. Щоб збіг подібних орієнтацій між студентами та педагогом легше відбувався, не повинно існувати розбіжностей між трансльованими викладачем поняттями й його особистою громадянською позицією [3]. Громадянська позиція викладача вищої школи обумовлює результат процесу виховання. Тут маємо говорити про формування мотиваційної основи вчинку. За його допомогою вона може бути підсиленою або переструктурованою, завдання педагога полягає в тому, щоб у наявній мотиваційній основі, що виникає на етапі формування образу моральної дії, забезпечити домінування вищих морально-духовних мотивів, тобто цінностей, які становлять мету розвитку, особистостей (вдячності, відданості, скромності, милосердя тощо). Така виховна діяльність педагога розгортається на етапі усвідомлення вихованцем учинку на науково-понятійному (сутнісному) рівні. [1, с. 744]. Вчинок як практичне вираження духовної сутності (цінностей особистості) ґрунтується на визнанні гідності будь-якої людини та її права на щастя. У духовно

досконалому вчинку відбувається цілковите забезпечення особистісно-руйнівних цілей. Незалежно від конкретної духовно-змістової спрямованості вчинку його результат зумовлює перетворювальний вплив на людину і навколишнє середовище. Тож лише через вчинок відбувається причетність духовного світу окремого суб'єкта до життя людей загалом [1, с.751].

Індивідуальний вияв духовного коду нації в патріотичному вчинку особистості у педагогічній площині виявляється як гуманне ставлення до своїх рідних та інших людей, які його оточують; бережливе ставлення до навколишнього середовища; відповідальність у всіх видах предметно-перетворювальної діяльності; глибокий інтерес до минулого рідного краю та країни загалом; прагнення до засвоєння народних традицій, опанування рідною мовою; готовність жити у сфері високої національної культури та прагнення до її збагачення; сформованість генералізованої єдності «людина – природа – суспільство» [1, с. 752].

### Література:

1. Бех І.Д. Виховання особистості: [підручник] / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848.
2. Маслов К.И. Образовательная среда вуза как фактор развития гражданской позиции студента: автореф. дис. соискание науч. степени канд. пед. наук. / К. И. Маслов. – Краснодар, 2008. — 28 с.
3. Сипченко В.І. Громадянська позиція майбутнього вчителя (теоретичний аспект) / В.І. Сипченко // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку. — випуск № 1. — 2008. — С. 46—52.
4. Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні (2012)./[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/14621>. - Заголовок з екрана.
5. Національна стратегія розвитку освіти України 2012 – 2021 р.р. / Проект/[Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/44/>. Заголовок з екрана.

## Технологія ефективних мікроорганізмів змінює ПОНЯТТЯ ЧИСТОТИ

*А. С. Баран, аспірант кафедри загального землеробства  
Кіровоградський національний технічний університет*

Людська істота - унікальна. Бути унікальним означає не що інше, як бути єдиним у своєму роді. Цим пояснюється також, чому всі людські раси успішно відтворюються на нашій Землі. Однак, ця унікальність має і зворотну сторону: зміни в навколишньому середовищі можуть негативно позначатися на чисельності цього єдиного у світі виду. Всі інші істоти в цьому світі існують у декількох видах, що забезпечує їхню безпеку при серйозних змінах у навколишньому середовищі. Якщо люди будуть усвідомлювати це, вони будуть більш дбайливо відноситися до нашої планети і до її здатності самовідроджуватися.

У нашому суспільстві поняття чистоти пов'язане з відсутністю будь-яких мікробів.